

BARNAVERNDARSTOFA

Vinnsla barnaverndarmála

- Samvinna eða þvingun?

Námskeið fyrir starfsmenn barnaverndarnefnda 1. nóvember 2016

Guðrún Þorleifsdóttir

Heiða Björg Pálmadóttir

lögfræðingar

- Grundvöllurinn

Meginreglur barnaréttar

- MR barnaréttar að börn búi hjá foreldrum sínum
 - Hagsmunir foreldra og barna fara saman
 - Aðstoða og styðja fjölskylduna til að ná markmiðinu
 - Sáttmáli S.þ. um réttindi barnsins, sbr. lög nr. 19/2013
 - 71. gr. stjkskr. um friðhelgi einkalífs, heimilis og fjölskyldu
 - Barnalög nr. 76/2003
 - Barnaverndarlög nr. 80/2002

Markmið barnaverndar

- Leitast skal við að ná markmiðum laganna með því að:
 - styrkja fjölskyldur í uppeldishlutverki sínu
 - beita úrræðum til verndar einstökum börnum þegar það á við
- Grundvallarskylda barnaverndar að tryggja þarf öryggi og velferð barna

(2. gr. bvl.)

- Samvinna eða þvingun?

Samvinna í barnaverndarmálum

- Meginregla að vinna í samvinnu við foreldra og börn
- Hvað er samvinna?
 - Hver stjórnar ferli málsins?
 - Barnaverndarnefnd eða foreldri/barn?

(4. mgr. 4. gr., 2.-3. mgr. 23. gr. og 1. mgr. 43. gr. bvl.)
(17. – 18. og 23. gr. reglug. um málsmeðf.)

Samvinna við foreldra

- Könnun fari fram í *samráði* og samvinnu
 - Hagsmunuir barnsins að leiðarljósi
- Samþykki foreldrar ekki nauðsynlegt
 - Lögin í heild sinni leggja áherslu á samvinnu
 - Ávallt að byrja á að leita eftir samvinnu
 - Foreldrum skylt að veita liðsinni sitt
 - Sýna nærgætni og tillitssemi

(1. mgr. 43. gr. bvl. og 18. gr. reglug. um málsmeðf.)

Samvinna við barn

- Samráð og samvinna
 - Með hliðsjón af aldri og þroska
- Heimild í blv. til að ræða við barn
 - Án vitneskju foreldra → ef nauðsyn
 - Jafnaði hafa samráð við foreldra ef barn yngra en 12 ára
 - Tilkynna eins fljótt og verða má að rætt hafi verið við barnið

(5. mgr. 43. gr. og 17. gr. reglug. um málsmeðf.)

Samvinna við aðra

- Aðilar sem fjallað er um í 17. gr.-18. gr. bvl.
 - skólastjórar, kennarar, leikskólakennarar, læknar, lögregla o.s.frv.
- Upplýsingaskylda
 - Réttur bvn til upplýsinga nær til allra gagna
 - Bréf, skjöl, teikningar, myndir, myndbönd o.s.frv.
- Bvn skal gæta fyllsta trúnaðar
 - Úrskurðar heimild → hagsmunir barnsins

(26. og 44. gr. bvl., 19. gr. reglug. um málsmeðf.)

Ráðstafanir barnaverndarnefndar

- Samþykki / án samþykkis
- Barn á heimili sínu / taka barn af heimili
- Hver á að samþykkja? – börn sem aðilar
- Hvar liggur ákvörðunarvaldið?

(24.-29. gr. bvl.)

Flokkun ráðstafana

- Samþykki
 - inn á heimili
 - taka barn af heimili
 - eldri börn aðilar

- Án samþykkis
 - inn á heimili
 - barnaverndarnefnd
 - taka barn af heimili tímabundið
 - eldri börn aðilar
 - barnaverndarnefnd / dómstólar
 - forsjársvipting
 - eldri börn aðilar
 - dómstólar

Ráðstafanir með samþykki

- Stuðningsaðgerðir án töku barns af heimili – 24. gr.
= samþykki forsjáraðila
- Taka barns af heimili – 25. gr.
= samþykki forsjáraðila og barns 15 ára

Stuðningsúrræði í samvinnu

- Inn á heimilið:
 - Leiðbeina barni og foreldrum
 - Útvega tilsjónarmann, persónulegan ráðgjafa eða stuðningsfjölskyldu
 - Aðstoða foreldra við að leita sér aðstoðar o.fl
- Aðstoð utan heimilis:
 - Útvega barni fósturheimili
 - Vista barn á heimili eða stofnun til umönnunar og/eða rannsóknar eða meðferðar

Ráðstafanir án samþykkis

- Aðgerðir án töku barns af heimili – 26. gr.
= úrskurður barnaverndarnefndar gegn foreldri
- Taka barns af heimili – 27. - 28. gr.
= Úrskurður barnaverndarnefndar gegn foreldri og barni 15 ára í tvo mánuði
= Úrskurður dómstóls gegn foreldri og barni 15 ára í allt að 12 mán. í senn
- Forsjársvipting – 29. gr.
= dómur

Þvingunarúrræði

ekki samvinna við foreldra og/eða barn

- Inni á heimili m.a:
 - Eftirlit með heimili
 - Fyrirmæli um aðbúnað
- Utan heimilis m.a:
 - Fóstur- og/eða meðferðarheimili

Aðrar ráðstafanir

- Neyðarráðstöfun – 31. gr.
 - ✓ ákvörðun formanns eða starfsmanns í umboði formanns
 - ✓ barnaverndarnefnd tekur mál til meðferðar án tafar
 - ✓ ákvörðun gildir í 14 daga – á þeim tíma getur barnaverndarnefnd
 - = fengið samþykki viðeigandi fyrir áframhaldandi ráðstöfun
 - = úrskurðað (taka barn af heimili í allt að tvo mánuði)
 - = + leitað til dómstóls

Aðrar ráðstafanir – frh.

- Brottvikning heimilismanns og nálgunarbann – 37. gr.
- Krafa um sviptingu sjálfræðis þungaðrar konu – 30. gr.

Málsmeðferð – til athugunar

- Reglur um verkaskiptingu milli nefndar og starfsmanna og framsal valds – 3. mgr. 14. gr.
 - Óheimilt að framselja til starfsmanna vald til að *kveða upp úrskurði og taka ákvarðanir um málshöfðun* – 14. gr.
- VIII. kafli + stjórnarsýslulög gilda þegar mál eru undirbúin, nefnd úrskurðar og þegar nefnd undirbýr og tekur ákvörðun um málshöfðun
 - leiðbeiningarskylda
 - rannsóknarregla
 - upplýsingaréttur og andmælaregla
 - talsmaður + styrkur til að greiða lögmanni
- Hver sér um dómsmálin?

Ákvarðanir og málskot

<u>Barnaverndarnefnd</u>	<u>Dómstólar/kærunefnd</u>
- 26. gr. <u>úrskurður</u> úrræði án töku barns af heimili	⇒ Málskot til kærunefndar
- 27. gr. <u>úrskurður í 2 mán.</u> skemmri vistun barns utan heimilis	⇒ Málskot til dómstóla
- 28. gr. <u>beiðni til dómstóls</u> lengri vistun barns utan heimilis	Úrskurður dómstóls í 12 mánuði í senn Málsmeðferð skv. XI. kafla
- 29. gr. <u>málshöfðun</u> forsjársvipting	Dómur Málsmeðferð skv. X. kafla

Að lokum – enn og aftur... 😊

- Muna: málsmeðferðarreglur stuðla að efnislega réttri niðurstöðu
- Ef í vafa:
 - Hvað segir handbókin?
 - Hvað segja lögin/reglugerðir?
 - Ráðgjafarsvið Barnaverndarstofu